

CODUL DE PROCEDURĂ PENALĂ¹⁾

ART. 3 SEPARAREA FUNCȚIILOR JUDICIARE

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE ADMISE SAU ADMISE PARȚIAL

D.C.C. nr. 552/2015

(M. Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015)

„1. (...) soluția legislativă cuprinsă în art. 3 alin. (3) tz. II NCPP conform căreia exercitarea funcției de verificare a legalității netrimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată este neconstituțională. 2. Respinge ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate (...) și constată că dispozițiile art. 3 alin. (3) tz. II NCPP, în privința soluției legislative conform căreia exercitarea funcției de verificare a legalității trimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, și ale art. 342, 343, 344 alin. (1)-(3), 345 alin. (2) și (3), 346 alin. (2)-(7), 347 alin. (1) și (2) și 348 din același cod sunt constituționale în raport cu criticile formulate”.

N.N. Ulterior D.C.C., textul Codului a fost adaptat cf. acesteia prin O.U.G. nr. 18/2016 (M. Of. nr. 389 din 23 mai 2016).

14. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie, potrivit încheierii de sesizare, dispozițiile art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (3) tz. II NCPP și ale T. II din P. specială a NCPP, cu excepția prevederilor art. 344 alin. (4), 345 alin. (1), 346 alin. (1) și 347 alin. (3) NCPP. Din analiza excepției de neconstituționalitate, Curtea reține că, în realitate, autorul critică prevederile art. 3 alin. (3) tz. a II-a, 342, 343, 344 alin. (1)-(3), 345 alin. (2) și (3), 346 alin. (2)-(7), 347 alin. (1) și (2) și 348 NCPP. Textele criticate au următorul cuprins: **Art. 3 alin. (3):** „În desfășurarea aceluiași proces penal, exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare, cu excepția celei prevăzute la alin. (1) lit. c), care este compatibilă cu funcția de judecată”; **Art. 342:** „Obiectul procedurii camerei preliminare îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală”; **Art. 343:** „Durata procedurii în camera preliminară este de cel mult 60 de zile de la data înregistrării cauzei la instanță”; **Art. 344 alin. (1)-(3):** „(1) După sesizarea instanței prin rechizitoriu, dosarul se repartizează aleatoriu judecătorului de cameră preliminară. (2) Copia certificată a rechizitoriului și, după caz, traducerea autorizată a acestuia se comunică inculpatului la locul de deținere ori, după caz, la adresa unde locuiește sau la adresa la care a solicitat comunicarea actelor de procedură, aducându-i-se totodată la cunoștință obiectul procedurii în camera preliminară, dreptul de a-și angaja un apărător și termenul în care, de la data comunicării, poate formula în scris cereri și excepții cu privire la legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală. Termenul este stabilit de către judecătorul de cameră preliminară, în funcție de complexitatea și particularitățile cauzei, dar nu poate fi mai scurt de 20 de zile. (3) În cazurile prevăzute de art. 90, judecătorul de cameră preliminară ia măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu și stabilește, în funcție de complexitatea și particularitățile cauzei, termenul în care acesta poate formula în scris cereri și excepții cu privire la legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală, care nu poate fi mai scurt de 20 de zile”; **Art. 345 alin. (2)-(3):** „(2) În cazul în care judecătorul de cameră preliminară constată neregularități ale actului de sesizare, în cazul în care sancționează potrivit art. 280-282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii ori dacă exclude una sau mai multe probe administrate, încheierea se comunică de îndată parchetului care a emis rechizitoriul. (3) În termen de 5 zile de la comunicarea, procurorul remediază neregularitățile actului de sesizare și comunică judecătorului de cameră preliminară dacă menține dispoziția de trimitere în judecată ori solicită restituirea cauzei”; **Art. 346 alin. (2)-(7):** „(2) Dacă nu s-au formulat cereri și excepții ori nu a ridicat din oficiu excepții, la expirarea termenelor prevăzute la art. 344 alin. (2) sau (3), judecătorul de cameră preliminară constată legalitatea sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală și dispune începerea judecății. (3) Judecătorul de cameră preliminară restituie cauza la parchet dacă: a) rechizitoriul este neregularitar întocmit, iar neregularitatea nu a fost remediată de procuror în termenul prevăzut la art. 345 alin. (3), dacă neregularitatea atrage imposibilitatea stabilirii obiectului sau limitelor judecății; b) a exclus toate probele administrate în cursul urmăririi penale; c) procurorul solicită restituirea cauzei, în condițiile art. 345 alin. (3), ori nu răspunde în termenul prevăzut de aceleași dispoziții. (4) În toate celelalte cazuri în care a constatat neregularități ale actului de sesizare, a exclus una sau mai multe probe administrate ori a sancționat potrivit art. 280-282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii, judecătorul de cameră preliminară dispune începerea judecății. (5) Probele excluse nu pot fi avute în vedere la judecata în fond a cauzei. (6) Dacă apreciază că instanța sesizată nu este competentă, judecătorul de cameră preliminară procedează potrivit art. 50 și art. 51, care se aplică în mod corespunzător. (7) Judecătorul de cameră preliminară care a dispus începerea judecății exercită funcția de

¹⁾ Abreviere: NCPP (N.r. Având în vedere răspândirea pe scară largă a abrevierii „NCPP” pentru Noul Cod de procedură penală – fiind utilizată inclusiv pe site-ul oficial al ICCJ, în rezumatul deciziilor –, precum și faptul că, prin utilizarea acesteia, se evită orice confuzie cu vechiul Cod de procedură penală, am decis păstrarea abrevierii respective).

judecată în cauză”; **Art. 347 alin. (1)-(2):** „(1) În termen de 3 zile de la comunicarea încheierii prevăzute la art. 346 alin. (1), procurorul și inculpatul pot face contestație cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor, precum și împotriva soluțiilor prevăzute la art. 346 alin. (3)-(5). (2) Contestația se judecă de către judecătorul de cameră preliminară de la instanța ierarhic superioară celei sesizate. Când instanța sesizată este ICCJ, contestația se judecă de către completul competent, potrivit legii”; **Art. 348:** „(1) Judecătorul de cameră preliminară se pronunță, la cerere sau din oficiu, cu privire la luarea, menținerea, înlocuirea, revocarea sau încetarea de drept a măsurilor preventive. (2) În cauzele în care față de inculpat s-a dispus o măsură preventivă, judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea și temeinicia măsurii preventive, procedând potrivit dispozițiilor art. 207”.

Dispozițiile art. 3 alin. (1) lit. c) NCPP au următorul cuprins: „În procesul penal se exercită următoarele funcții judiciare: [...] c) funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată”.

15. Se susține că textele criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 20 referitor la tratatele internaționale privind drepturile omului și ale art. 21 alin. (3) cu privire la accesul liber la justiție, precum și prevederile art. 6 par. 1 din Convenție privind dreptul la un proces echitabil.

16. Examinând excepția de neconstituționalitate, **Curtea** constată că dispozițiile art. 3 NCPP reglementează principiul separației funcțiilor judiciare, în cuprinsul prevederilor alin. (1) al art. 3 fiind enumerate: funcția de urmărire penală, funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei în faza de urmărire penală, funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată și funcția de judecată. Funcția de urmărire penală este exercitată de procuror și de către organele de cercetare penală, prin strângerea probelor necesare pentru a se constata dacă există sau nu temeiuri de trimitere în judecată. Funcția de dispoziție asupra drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei se exercită, de principiu, de către judecătorul de drepturi și libertăți. Funcția de verificare a legalității trimiterii sau netrimiterii în judecată este exercitată de judecătorul de cameră preliminară, care verifică legalitatea actului de trimitere în judecată și a probelor pe care acesta se bazează, precum și legalitatea soluțiilor de netrimiterie în judecată. Funcția de judecată se exercită de către complete de judecată constituite în condițiile legii.

17. În aplicarea dispozițiilor art. 3 alin. (1) NCPP, legiuitorul a prevăzut la alin. (3) teza întâi al aceleiași art. 3 că exercitarea unei funcții judiciare este incompatibilă cu exercitarea unei alte funcții judiciare. De la această regulă, prin art. 3 alin. (3) tz. a II-a NCPP, legiuitorul a reglementat o excepție conform căreia funcția de verificare a legalității trimiterii ori netrimiterii în judecată, prevăzută la art. 3 alin. (1) lit. c) NCPP, este compatibilă cu funcția de judecată. Conform soluției juridice prevăzute prin textul criticat, judecătorul de cameră preliminară, ulterior verificării legalității soluțiilor de trimitere sau netrimiterie în judecată, poate să participe la judecarea fondului cauzei.

18. În analiza sa, Curtea reține că, potrivit prevederilor art. 3 alin. (3) tz. a II-a NCPP, raportat la art. 3 alin. (1) lit. c) NCPP, se disting două ipoteze juridice.

19. Cea dintâi ipoteză privește judecătorul care a verificat legalitatea trimiterii în judecată, potrivit art. 342-348 NCPP. Conform art. 346 alin. (7) NCPP, judecătorul de cameră preliminară care, în urma verificării legalității soluției de trimitere în judecată, a dispus începerea judecării, exercită funcția de judecată în cauză. Cu privire la aceasta, instanța de contencios constituțional s-a pronunțat prin Dec. nr. 663/2014, par. 19 (M. Of. nr. 52 din 22 ianuarie 2015) și Dec. nr. 353/2015, par. 12 (M. Of. nr. 466 din 29 iunie 2015), prin care a arătat că este în interesul înfăptuirii actului de justiție ca același judecător care a verificat atât competența și legalitatea sesizării, cât și legalitatea administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală să se pronunțe și pe fondul cauzei. S-a reținut, prin aceleași decizii, că o soluție contrară ar fi fost de natură să afecteze deplina realizare a funcției de judecată, prin aceea că judecătorul fondului ar fi privat de posibilitatea – esențială în buna administrare a cauzei – de a aprecia el însuși asupra legalității urmăririi penale și a administrării probelor și de a decide asupra întregului material probator pe care își va întemeia soluția. Așa fiind, Curtea a arătat că simplul fapt pentru judecător de a fi luat o decizie înaintea procesului nu poate fi considerat întotdeauna că ar justifica, în sine, o bănuială de parțialitate în privința sa. Ceea ce trebuie avut în vedere este întinderea și importanța acestei decizii. Aprecierea preliminară a datelor din dosar nu poate semnifica faptul că ar fi de natură să influențeze aprecierea finală, ceea ce interesează fiind ca această apreciere să se facă la momentul luării hotărârii și să se bazeze pe elementele dosarului și pe dezbaterile din ședința de judecată (a se vedea Hot. CtEDO din 6 iun. 2000, pronunțată în Cauza Morel c. Franței, par. 45).

20. Cum prevederile art. 346 alin. (7) NCPP reprezintă o aplicație a excepției reglementate la art. 3 alin. (3) tz. II NCPP, cu privire la soluția legislativă conform căreia funcția de verificare a legalității trimiterii în judecată este compatibilă cu funcția de judecată, atât considerentele, cât și soluția deciziilor nr. 663/2014 și nr. 353/2015 sunt aplicabile și în prezenta cauză.

21. Referitor la cea de-a doua ipoteză juridică, aceasta privește judecătorul care a verificat legalitatea soluției de netrimiterie în judecată, conform art. 341 NCPP, și este prevăzută la art. 3 alin. (3) tz. II NCPP, cu raportare la art. 3 alin. (1) lit. c) NCPP. Curtea constată, referitor la una dintre soluțiile pe care le poate pronunța acesta, că art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) NCPP prevede că în cauzele în care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea administrării probelor și a efectuării urmăririi penale, exclude probele nelegal administrate ori, după caz, sancționează, potrivit art. 280-282 din același cod, actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii și admite plângerea, desființează soluția atacată și dispune începerea judecării cu privire la faptele și persoanele pentru care, în cursul cercetării penale, a fost pusă în mișcare acțiunea penală, când probele legal administrate sunt suficiente, trimițând dosarul spre repartizare aleatorie. În această situație, actul de

sesizare a instanței îl reprezintă, prin excepție de la principiul separației funcțiilor judiciare, încheierea judecătorului de cameră preliminară de începere a judecării.

22. De altfel, prin Dec. nr. 599/2014, par. 33-34 (M. Of. nr. 886 din 5 decembrie 2014), Curtea a reținut că noțiunea de „acuzatie în materie penală” trebuie înțeleasă în sensul Convenției și poate fi definită drept „notificarea oficială, din partea autorității competente, privind suspiciunea referitoare la comiterea unei fapte penale”, definiție care depinde, de asemenea, de existența sau absența unor „repercusiuni importante asupra situației (suspectului)” (a se vedea Hot. din 27 feb. 1980, pronunțată în Cauza Deweer c. Belgiei, par. 46; Hot. din 15 iulie 1982, pronunțată în Cauza Eckle c. Germaniei, par. 73). În acest sens, Curtea a reținut că actualul Cod de procedură penală consacră trei modalități de acuzație în materie penală reglementate de art. 307 referitor la aducerea la cunoștință a calității de suspect, art. 309 referitor la punerea în mișcare a acțiunii penale și la aducerea la cunoștință a calității de inculpat și art. 327 lit. a) referitor la rezolvarea cauzelor prin emiterea rechizitoriului și sesizarea instanței de judecată. Dacă în primele două situații, notificarea oficială constă în aducerea la cunoștință a calității de suspect înainte de prima sa audiere și în comunicarea către inculpat a ordonanței prin care s-a pus în mișcare acțiunea penală care, de asemenea, este chemat în vederea audierii, în cea de-a treia situație, notificarea oficială constă în comunicarea către inculpat a unei copii certificate a rechizitoriului în condițiile art. 344 alin. (2) din același cod ce dispune cu privire la procedura camerei preliminare. Pe lângă aceste trei modalități de formulare a unei acuzații penale, Curtea a identificat și o altă posibilitate ce izvorăște din procedura referitoare la soluționarea plângerilor formulate împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimite în judecată. Cu toate că procedura ce constituie obiectul analizei sale nu vizează *ab initio* existența unei acuzații în materie penală, deoarece ea a fost înlăturată de soluțiile pronunțate de procuror, câtă vreme, potrivit dispozițiilor art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) NCPP, judecătorul de cameră preliminară, prin încheiere, poate desființa soluția atacată și dispune începerea judecării, atunci încheierea pronunțată are valențele unui rechizitoriu, deci a unei acuzații în materie penală.

23. Mai mult, Curtea constată că dispozițiile art. 64 alin. (5) NCPP prevăd că judecătorul care a participat la soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimite în judecată nu poate participa, în aceeași cauză, la judecata în fond sau în căile de atac. Altfel spus, judecătorul este incompatibil să judece în cadrul completului de judecată nu numai în situația pronunțării încheierii de începere a judecării, ci în orice situație în care, în calitate de judecător de cameră preliminară a soluționat o plângere împotriva soluției procurorului de neurmărire sau de netrimite în judecată, indiferent că a dispus începerea judecării sau a restituit cauza procurorului, care după completarea urmăririi penale a dispus trimiterea în judecată. De altfel, prin Dec. ICCJ nr. XV/2006 (M. Of. nr. 509 din 13 iunie 2006), s-a statuat că judecătorul, care, prin încheiere, admite plângerea, desființează rezoluția sau ordonanța atacată și reține cauza spre judecare, apreciind că probele existente la dosar sunt suficiente pentru judecarea cauzei, devine incompatibil să soluționeze fondul acesteia. Din interpretarea coroborată a prevederilor art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) și art. 64 alin. (5) NCPP, Curtea constată că judecătorul de cameră preliminară care verifică legalitatea soluției de netrimite în judecată nu poate exercita funcția de judecată.

24. De altfel, acest lucru a fost stabilit de Curtea Constituțională și prin Dec. nr. 663/2014, par. 18, prin care s-a statuat, în ce privește critica referitoare la posibilitatea judecătorului de cameră preliminară care s-a pronunțat asupra soluțiilor de netrimite în judecată ori asupra obiectului procedurii camerei preliminare să exercite și funcția de judecată pe fond a cauzei, că aceasta comportă două componente, una referitoare la procedura instituită de art. 340 și 341 NCPP și alta referitoare la cea instituită de art. 342-348 NCPP. Astfel, Curtea a constatat că, potrivit art. 64 alin. (5) și (6) NCPP, judecătorul care a participat la soluționarea plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimite în judecată nu poate participa în aceeași cauză la judecata în fond sau în căile de atac, iar judecătorul care s-a pronunțat cu privire la o măsură supusă contestației nu poate participa la soluționarea contestației. Or, câtă vreme potrivit art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) tz. finală NCPP, în cazul procedurii referitoare la soluționarea plângerilor împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimite în judecată, admitând plângerea, judecătorul de cameră preliminară trimite dosarul spre repartizare aleatorie, atunci nu poate fi primită susținerea petentului referitoare la posibilitatea acestui judecător de a exercita și funcția de judecată în cauză, deoarece, așa cum s-a arătat mai sus, acesta este incompatibil. De altfel, cât privește această procedură de soluționare a plângerilor împotriva neurmăririlor ori netrimiterilor în judecată finalizate cu începerea judecării, Curtea a reținut că încheierea prin care se dispune începerea judecării are valențele unui act de sesizare a instanței de judecată, fapt care imprimă posibilității aceluiași judecător de a se pronunța și asupra fondului o lipsă de imparțialitate. De aceea, spre deosebire de procedura prevăzută de art. 342 și urm. NCPP, unde acuzația în materie penală a fost realizată deja, în cazul plângerilor formulate împotriva soluțiilor de netrimite sau neurmărire penală dispuse de procuror, judecătorul de cameră preliminară astfel competent nu poate să exercite și funcția de judecată pe fond, întrucât caracterul sui generis al încheierii pronunțate în temeiul art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) NCPP preia în mod vădit activitatea specifică exercitării funcției de urmărire penală. Prin decizia anterior arătată, Curtea nu a constatat însă neconstituționalitatea art. 3 alin. (3) tz. II NCPP, acesta nefiind criticat în respectiva cauză.

25. Tocmai de aceea, judecătorul care dispune începerea judecării, în baza art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c) NCPP, este incompatibil să exercite și funcția de judecată, în caz contrar încălcându-se art. 21 alin. (3) din Constituție referitor la dreptul la un proces echitabil, și art. 124 alin. (2) L. fundamentală, potrivit căruia justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

26. Pentru aceste motive, Curtea urmează a constata că prevederile art. 3 alin. (3) tz. II NCPP sunt neconstituționale cu privire la soluția legislativă conform căreia exercitarea funcției de judecată este compatibilă cu funcția de verificare a legalității netrimiterii în judecată.

27. În ceea ce privește celelalte texte criticate, se reține că prin Dec. nr. 663/2014, par. 24, Curtea a constatat că prevederile art. 342, art. 343, art. 344 alin. (1)-(3), art. 345 alin. (2) și alin. (3), art. 346 alin. (2)-(7), art. 347 alin. (1) și alin. (2) și art. 348 NCPP sunt constituționale, prin raportare la critici de neconstituționalitate similare.

28. Astfel, prin decizia anterior menționată, cu privire la dispozițiile legale supuse controlului de constituționalitate, Curtea a constatat că acestea reglementează cu privire la plângerea împotriva actelor procurorului, la procedura de soluționare după înregistrarea plângerii împotriva soluțiilor procurorului de neurmărire sau netrimiteră în judecată la judecătorul de cameră preliminară, la soluțiile pe care acesta le poate dispune și la ineficiența probelor care au fost excluse în cadrul controlului, la obiectul și durata procedurii în camera preliminară, la măsurile premergătoare, la constatarea unor neregularități ale actului de sesizare și la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor în procedura camerei preliminare, precum și împotriva soluțiilor prevăzute și la măsurile preventive în procedura de cameră preliminară. Or, aceste prevederi, prin prisma criticilor referitoare la rolul judecătorului de cameră preliminară care ar putea genera un blocaj al instanțelor de judecată, nu afectează drepturile procesuale ale procurorului, ale părților și ale subiecților procesuali principali, astfel încât, în raport cu aceste critici, excepția apare ca fiind neîntemeiată.

29. De asemenea, prin Dec. nr. 641/2014, par. 64 (M. Of. nr. 887 din 5 decembrie 2014), în ceea ce privește dispozițiile art. 345 alin. (2) și (3) NCPP, Curtea a observat că acestea reglementează procedura în camera preliminară referitoare la constatarea unor neregularități ale actului de sesizare, la sancționarea potrivit art. 280-282 NCPP a actelor de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii ori excluderea unor probe administrate, precum și remedierea de către procuror a neregularităților actului de sesizare. Referitor la aceste dispoziții, Curtea a reținut că acestea sunt criticate din perspectiva încălcării principiului contradictorialității și al dreptului la o procedură orală. Astfel, observând dispozițiile de lege criticate, precum și conținutul principiului contradictorialității și al dreptului la o procedură orală, Curtea a constatat că nu poate fi reținută critica de neconstituționalitate formulată. Astfel, având în vedere competențele procurorului în procesul penal, Curtea a apreciat că este firesc ca încheierea prin care se constată neregularități ale actului de sesizare, prin care s-au sancționat, potrivit art. 280-282 NCPP, actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii ori prin care s-au exclus probe administrate, să fie comunicată procurorului, doar acesta din urmă putând fi în măsură să remedieze aceste neajunsuri.

30. Referitor la dispozițiile art. 347 alin. (1) și (2) NCPP, Curtea a reținut că acestea reglementează contestația cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor în procedura camerei preliminare, precum și împotriva soluțiilor prevăzute de art. 346 alin. (3) și alin. (5) NCPP. Curtea a constatat că aceste dispoziții, prin prisma criticilor formulate, nu impiedică asupra drepturilor procesuale ale procurorului și inculpatului, astfel încât în raport cu aceste critici excepția apare ca fiind neîntemeiată.

31. Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, atât soluția, cât și considerentele deciziilor invocate își păstrează valabilitatea și în prezenta cauză.

ALTE HOTĂRĂRI PENALE RELEVANTE

DECIZIA ICCJ (SP) nr. 235/A/2017 (www.scj.ro)

Separarea funcțiilor judiciare. Incompatibilitatea judecătorului care în cadrul aceluiași proces penal exercită două funcții judiciare. Sancțiune

[Art. 3 NCPP]

Analizând motivul de apel circumscris așa-zisului caz de nulitate absolută ce vizează în opinia apelanților inculpați A. și B. compunerea instanței, cu consecința trimiterii cauzei spre rejudicare, ICCJ a decis următoarele:

În analiza acestui motiv de apel, ICCJ apreciază că se impun a fi făcute precizări și considerațiuni generale în legătură cu situația judecătorului de drepturi și libertăți care ulterior a îndeplinit și funcția de judecată.

Conținutul art. 3 NCPP menționează și explicităază totodată funcțiile pe care un judecător le poate exercita în cazul unui proces penal și explică de asemenea care este sancțiunea care intervine în situația în care un judecător exercită simultan 2 funcții judiciare în cadrul aceluiași proces penal.

Pentru că apelantul inculpat A. a circumscris situația de incompatibilitate a judecătorului fondului, care în cauza supusă judecării a emis două autorizări de percheziție informatică cu privire la alt inculpat, noțiunii de nulitate absolută, ICCJ apreciază că se impune a se defini și explicita termenul de incompatibilitate a judecătorului care în cadrul aceluiași proces penal exercită două funcții judiciare și sancțiunea procesuală ce derivă din această situație.

Astfel, în opinia majoritară a ICCJ, incompatibilitatea vizează situația în care se află un judecător care pe parcursul aceluiași proces penal a îndeplinit mai multe activități judiciare, cu încălcarea dispozițiilor ce reglementează separarea funcțiilor judiciare. În doctrina de specialitate, incompatibilitatea a fost definită ca fiind imposibilitatea legală în care se află un subiect procesual de a participa într-o cauză penală, spre a nu influența caracterul echitabil al procesului penal. După cum se poate observa, incompatibilitatea are o natură preventivă, în sensul că înlătură din timp orice fel de prezumție cu privire la imparțialitatea și obiectivitatea unui subiect oficial. Abținerea și recuzarea intervin întotdeauna înainte de efectuarea unui anume act procesual/procedural sau, de îndată ce s-a luat la cunoștință despre o atare situație, dar nu mai târziu de termenul instituit în art. 282 NCPP. Așadar, incompatibilitatea reprezintă o instituție procesuală, o situație specială în care se află un subiect oficial față de o cauză penală și se referă la activitatea judiciară în procesul penal a unui judecător.

Cu privire la sancțiunea procedurală care intervine în cazul în care un act a fost deja îndeplinit de către un subiect oficial incompatibil, ICCJ, în opinie majoritară, apreciază că intervine nulitatea relativă, opinia apelantului inculpat A. în sensul că incompatibilitatea se referă la compunerea completului de judecată, fiind incident cazul de nulitate absolută prevăz. de art. 281 alin. (1) lit. a) NCPP, este nefondată și în raport de următoarele argumente.

Astfel, dacă legiuitorul ar fi dorit să circumscrie incompatibilitatea judecătorului cazului de nulitate absolută referitoare la compunerea instanței nu ar fi dat posibilitatea judecătorului să poată menține actele îndeplinite sau măsurile dispuse astfel cum este inserat în conținutul art. 68 alin. (6) NCPP.

Mai mult decât atât, legiuitorul reglementând expres cazurile de contestație în anulare în conținutul art. 426 lit. d) NCPP, delimitează clar noțiunea de compunere a instanței de cea în care a existat un caz de incompatibilitate și arată când și în ce condiții poate fi analizată.

Pornind de la aceste dispoziții legale, se apreciază că în situația în care subiectul oficial este incompatibil sancțiunea procedurală aplicabilă respectivului act este nulitatea relativă și având în vedere cazurile enumerate de art. 64 NCPP, apreciem că incompatibilitatea judecătorului atrage nulitatea relativă a actelor efectuate de acesta de la momentul declanșării stării de incompatibilitate, iar remediul procesual este cel al abținerii sau recuzării.

Adoptând principiul stării de inadecvare a respectivului subiect oficial, este mai mult decât evident că va plana o anumită suspiciune de imparțialitate asupra tuturor actelor îndeplinite, începând cu primul moment în care judecătorul respectiv s-a aflat în starea de incompatibilitate, iar analiza acestui motiv se impune a fi astfel analizată și nu prin prisma celei ce vizează compunerea instanței pentru că incompatibilitatea se referă la „activitatea judiciară” în procesul penal și, prin urmare, nulitatea absolută prevăz. de art. 281 alin. (1) lit. a) NCPP nu se aplică, deoarece acest caz ar privi doar modul de organizare al instanței (din punct de vedere administrativ).

ICCJ, în opinie majoritară, apreciază că trebuie avut în vedere faptul că împiedicarea prevăz. de lege în cazul unui anumit subiect oficial (în cazul incompatibilității) se justifică prin faptul că, în privința persoanei respective survin anumite împrejurări personale, de natură a pune sub semnul îndoielii obiectivitatea acestora în soluționarea cauzei penale și doar prin prisma acestor aspecte trebuie analizat în ce măsură judecătorul incompatibil a produs o vătămare.

Așadar, cunoscând că a existat deja o încălcare a dispozițiilor legale care reglementează desfășurarea procesului penal (prin starea de incompatibilitate), va trebui să stabilim că s-a adus o vătămare drepturilor părților/subiecților procesuali principali (nulitate relativă), deoarece ține chiar de esența incompatibilității ideea de a fi nevoie să se arate dacă va exista sau nu o vătămare pentru că incompatibilitatea nu trebuie considerată ca o lipsă de pregătire profesională, ci numai ca o situație specială în care se află un subiect oficial față de o cauză penală.

Altfel spus, la formularea și, respectiv, la soluționarea cererii de abținere/recuzare, ne interesează dacă va exista sau nu o vătămare în situația în care acel subiect oficial va continua să participe la soluționarea sau judecarea respectivei cauze penale, simpla constatare a stării de incompatibilitate nefiind suficientă pentru ca acesta să se abțină sau să fie recuzat.

ICCJ, în opinie majoritară, apreciază că aceeași regulă se aplică și după ce actul a fost efectuat de către un subiect oficial incompatibil întrucât trebuie să existe o simetrie, atât înainte de efectuarea unui act, cât și ulterior efectuării actului. Astfel, dacă un act procesual/procedural a fost efectuat de un subiect oficial aflat într-unul dintre cazurile de incompatibilitate, vătămarea trebuie dovedită, deoarece ține chiar de esența incompatibilității ideea de a fi nevoie să se arate dacă va exista sau nu o vătămare.

ANEXE

DECIZII DE RESPINGERE A EXCEPȚIILOR DE NECONSTITUȚIONALITATE CU PRIVIRE LA NCPP

Art. 3	<p>DECIZIA nr. 552/2015 excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (3) tz. II, art. 342, art. 343, art. 344 alin. (1)-(3), art. 345 alin. (2) și (3), art. 346 alin. (2)-(7), art. 347 alin. (1) și (2) și art. 348 NCPP (M. Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015)</p> <p><i>S-a admis excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (3) tz. II priv. soluția legislativă cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității netrimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată și a fost respinsă ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (3) tz. II, priv. soluția legislativă cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității trimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, a art. 342, 343, 344 alin. (1)-(3), 345 alin. (2) și (3), 346 alin. (2)-(7), 347 alin. (1) și (2) și 348 NCPP.</i></p> <p><i>În motivarea excepției de neconstituționalitate a art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (3) tz. II NCPP, se arată că funcția de verificare a legalității trimiterii sau netrimiterii în judecată nu este compatibilă cu funcția de judecată, în caz contrar textele criticate contravenind art. 21 alin. (3) Constituție și art. 6 par. 1 CEDO. Se susține că judecătorul de cameră preliminară, deși reprezintă un filtru cu privire la legalitatea sesizării instanței, nu poate face abstracție de substanța probelor, chiar și nelegal administrate, fiindu-i astfel afectată formarea convingerii cu privire la nevinovăția unui inculpat.</i></p> <p><i>Ref. pretinsa neconstituționalitate a T. II al P. speciale NCPP, se arată că faptul că judecătorul de cameră preliminară care dispune începerea judecării exercită și funcția de judecată în cauză contravine dreptului la un proces echitabil, întrucât imparțialitatea unui astfel de judecător este afectată de verificarea legalității administrării probelor, operațiune cu ocazia căreia nu poate face abstracție de conținutul acestora. Se arată, în acest sens, că dreptul la un proces echitabil presupune soluționarea cauzelor de către o instanță independentă și imparțială. Se susține, totodată, că stabilirea unor termene fixe, indiferent de complexitatea cauzelor, duce la prelungirea nejustificată a proceselor penale. Se mai arată că sancțiunea decăderii din dreptul de a formula cereri și excepții în legătură cu legalitatea sesizării instanței, cu competența acesteia și cu legalitatea probelor și a actelor de urmărire penală, în măsura în care aceste excepții și cereri nu au fost invocate în procedura de cameră preliminară, încalcă dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil și duce la pronunțarea unor hotărâri judecătorești de condamnare pe baza unor probe nelegal administrate. Se susține că art. 347 alin. (2) NCPP încalcă dreptul la un proces echitabil, întrucât, în cazul în care se judecă o contestație împotriva unei încheieri a judecătorului de cameră preliminară de la o judecătorie, soluționarea respectivei contestații revine judecătorului de cameră preliminară de la tribunal, iar soluția astfel pronunțată de către tribunal va fi opozabilă curții de apel, în situația declarării apelului împotriva sentinței judecătorești. Se observă că, în situația în care judecătorul de cameră preliminară constată neregularități ale actului de sesizare, încheierea se comunică parchetului care a emis rechizitoriul, care are la dispoziție un termen de 5 zile pentru remedierea respectivei neregularități. Se arată că, în cazul în care nu s-au formulat cereri sau excepții, și nici nu au fost ridicate din oficiu, la expirarea termenelor prevăzute de lege, judecătorul de cameră preliminară constată legalitatea sesizării instanței, a administrării probelor și a efectuării actelor de urmărire penală și dispune începerea judecării; în schimb, cauzele vor fi restituite la parchet dacă rechizitoriul este neregularitar întocmit, iar aceste neregularități nu se pot remedia de către procuror în termenul mai sus arătat, dacă neregularitatea atrage imposibilitatea stabilirii obiectului sau limitelor judecării, dacă au fost excluse toate probele administrate în cursul urmăririi penale, precum și în situația în care procurorul solicită restituirea cauzei, pentru a remedia neregularitățile, sau nu le remediază în termenul de 5 zile prevăzut de lege. În toate celelalte cazuri în care a constatat neregularități ale actului de sesizare, a-exclus una sau mai multe probe administrate ori a sancționat actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii, judecătorul de cameră preliminară dispune începerea judecării.</i></p> <p><i>Se subliniază că orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, și nicio lege nu poate îngreui exercitarea acestui drept (art. 21 Constituție). Totodată, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, iar hotărârea cu privire la aceasta trebuie să fie pronunțată în mod public, accesul în sala de ședință putând fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia, în interesul moralității, al ordinii publice sau al securității naționale (art. 6 par. 1 CEDO).</i></p> <p><i>CCR a constatat că art. 3 alin. (3) tz. II NCPP este neconstituțional ref. soluția legislativă cf. căreia exercitarea funcției de judecată este compatibilă cu funcția de verificare a legalității netrimiterii în judecată.</i></p> <p><i>Ref. excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (3) tz. II, ref. soluția legislativă cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității trimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, CCR a constatat că aceste norme sunt constituționale față de criticile formulate.</i></p>
--------	---

Prin D.C.C. nr. 663/2014, par. 24, s-a constatat că art. 342, 343, 344 alin. (1)-(3), 345 alin. (2) și (3), 346 alin. (2)-(7), 347 alin. (1) și (2) și 348 NCPP sunt constituționale, față de critici de neconstituționalitate similare.

DECIZIA nr. 598/2015

excepția de neconstituționalitate a **art. 3 alin. (3) tz. II NCPP** (M. Of. nr. 907 din 8 decembrie 2015)

S-a respins ca **inadmisibilă** excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (3) tz. II NCPP, în privința soluției legislative cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității netrimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, și ca **neîntemeiată** excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (3) tz. II NCPP, în privința soluției legislative cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității trimerii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată.

CCR a constatat că, prin D.C.C. nr. 552/2015 (M. Of. nr. 707 din 21 septembrie 2015), s-a reținut că soluția legislativă cuprinsă în art. 3 alin. (3) tz. II NCPP, cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității netrimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, este neconstituțională. Astfel, excepția a fost respinsă ca inadmisibilă.

Prin aceeași dec., CCR a constatat că art. 3 alin. (3) tz. II NCPP, ref. soluția legislativă cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității trimerii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, este constituțional față de criticile formulate.

DECIZIA nr. 636/2015

excepția de neconstituționalitate a **art. 3 alin. (3) tz. II ref. soluția legislativă privind căreia exercitarea funcției de verificare a legalității trimerii în judecată este compatibilă cu funcția de judecată, a art. 342, art. 343, art. 344 alin. (1)-(3), art. 345 alin. (2) și (3), art. 346 alin. (2)-(7), art. 347 alin. (1) și (2) și a art. 348 NCPP** (M. Of. nr. 904 din 7 decembrie 2015)

S-a respins ca **neîntemeiată** excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (3) tz. II ref. soluția legislativă anterior menționată, art. 342, 343, 344 alin. (1)-(3), 345 alin. (2) și (3), 346 alin. (2)-(7), 347 alin. (1) și (2) și 348 NCPP.

Prin D.C.C. nr. 552/2015, s-a reținut că art. 342, 343, 344 alin. (1)-(3), 345 alin. (2) și (3), 346 alin. (2)-(7), 347 alin. (1) și (2) și 348 NCPP – care reglem. obiectul și durata procedurii în camera preliminară, măsurile premergătoare, procedura de constatare a unor neregularități ale actului de sesizare, soluțiile care pot fi pronunțate de către judecător în procedura de cameră preliminară, contestația cu privire la modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor în procedura camerei preliminare, precum și împotriva soluțiilor prevz. la art. 346 alin. (3)-(5) NCPP, respectiv măsurile preventive în procedura de cameră preliminară – nu afectează drepturile procesuale ale procurorului, ale părților și ale subiecților procesuali principali, prin prisma criticilor referitoare la rolul judecătorului de cameră preliminară care ar putea genera un blocaj al instanțelor de judecată (par. 28 și 30). Întrucât nu au intervenit elemente noi, de natură să determine schimbarea acestei jurisprudențe, soluția de respingere a excepției de neconstituționalitate pronunțate de CCR prin dec. mai sus menționată, precum și considerentele care au fundamentat-o, își păstrează valabilitatea și în această cauză.

Tot prin D.C.C. nr. 552/2015, CCR s-a pronunțat și asupra art. 3 alin. (3) tz. II.

DECIZIA nr. 777/2015

excepția de neconstituționalitate a **art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (3) tz. II, art. 342, art. 343, art. 344 alin. (1)-(3), art. 345 alin. (2) și (3), art. 346 alin. (2)-(7), art. 347 alin. (1) și (2) și art. 348 NCPP** (M. Of. nr. 111 din 12 februarie 2016)

A fost respinsă ca **inadmisibilă** excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (3) tz. II NCPP, ref. soluția legislativă cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității netrimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, și ca **neîntemeiată** excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (3) tz. II, ref. soluția legislativă cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității trimerii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, art. 342, 343, 344 alin. (1)-(3), 345 alin. (2) și (3), 346 alin. (2)-(7), 347 alin. (2) și 348 NCPP.

Ref. teza priv. verificarea legalității netrimiterii în judecată, Curtea a constatat că aceasta nu are legătură cu soluționarea cauzei, care, așa cum s-a arătat, vizează procedura consacrată de art. 342 ș.u. NCPP, rechizitoriul fiind deja întocmit. Așa fiind, ținând seama de exigențele art. 29 alin. (1) L. nr. 47/1992 privind cărora instanța de contencios constituțional decide asupra excepțiilor ridicate în fața instanțelor judecătorești care au legătură cu soluționarea cauzei, CCR a respins, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (3) tz. II NCPP, în priv. soluției legislative cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității netrimiterii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, deoarece normele criticate fac trimitere la procedura de soluționare a plângerii împotriva soluțiilor de neurmărire sau netrimiteri în judecată.

Ținând seama de D.C.C. nr. 633/2014, CCR a constatat că excepția de neconstituționalitate a art. 3 alin. (1) lit. c) și alin. (3) tz. II NCPP, în priv. soluției legislative cf. căreia exercitarea funcției de verificare a legalității trimerii în judecată este compatibilă cu exercitarea funcției de judecată, este neîntemeiată, respingând-o ca atare.